

Ympäristöministeriö
kirjaamo@ym.fi.

Viite: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislaki
Diaarinumero: VN/279/2018

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislaki

Ympäristöministeriö on 27.9.2021 pyytänyt lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi, joka koskee uutta kaavoitus- ja rakentamislakia. Uudella kaavoitus- ja rakentamislakilla on tarkoitus korvata voimassa oleva maankäyttö- ja rakennuslaki. Lausuntopyyntö koskee myös samassa yhteydessä esitettyjä muutoksia eräisiin muihin lakeihin. Lausunto tulee toimittaa lausuntopalveluun tai ympäristöministeriön kirjaamoon viimeistään 7.12.2021.

Keski-Pohjanmaan maakuntahallitus päätti kokouksessaan 15.11.2021 antaa seuraavan lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi, joka koskee uutta kaavoitus- ja rakentamislakia:

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) kokonaisuudistus on ollut käynnissä vuodesta 2018 lähtien. Uudistuksen tavoitteena on alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän yksinkertaistaminen, rakentamisen ohjausjärjestelmän kehittäminen ja lain selkeyttäminen. Tavoitteena on, että lakiesitys annettaisiin eduskunnalle vuoden 2022 aikana.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää yleisesti ottaen kannatettavana lakiehdotukseen rakennettua tavoitetta, jonka mukaan lakiuudistuksella varmistetaan se, että Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden vuonna 2035. On kuitenkin todettava, että lainsäädäntö ja erityisesti nyt lausunnolla oleva lakiehdotus ei yksin riitä, vaan kaavoitus- ja rakennuslain rinnalle tarvitaan paljon muita toimenpiteitä, joilla tavoiteltuja uudistuksia edistetään.

Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että eri maakunnissa kunnat ovat erilaisia ja omaavat myös toisistaan erilaiset resurssit edistävät joustavasti kaavoitusta ja suunnittelua kuntiensä alueilla. Siten kukin kunta tarvitsee kuntastrategiaansa perustuvan omanlaisensa liikkumatilan alueiden suunnittelussa ja kaavoituksessa. Kuitenkin lakiesitys kasvattaa merkittävästi valtion toimivaltaa alueidenkäytön valvonnassa samalla, kun se heikentää merkittävästi kuntien ja kuntayhtymien demokraattiselta pohjalta tapahtuvaa suunnittelua ja kaavoitustyötä. Tätä kehitystä ei voi pitää myönteisenä eikä Suomen perustuslain 12 1 §:n mukaisena kansanvallan toteutumista edistävänä periaatteena.

Manner-Suomessa maakunnat ovat erilaisia ja maankäytön ohjaustarpeet poikkeavat toisistaan suuresti. Keski-Pohjanmaan kaltaisessa maakunnassa korostuu maakuntakaavan merkitys erityisesti ylikunnallisten tehtävien, kuten tuulivoiman edistäminen ja ekologisesti kestävä kaivosalan mahdollistaminen kuntaa laajemmalla alueella. Siten maakuntakaavan merkitys kuntaa

laajempien alueiden yhteismitallisessa suunnittelussa ja kehittämisessä on keskeinen. Keski-Pohjanmaan liitto näkee tärkeänä, että maakuntakaavan oikeusvaikutuksia ei vähennetä tai rajata lakiuudistuksella miltään osin. Mikäli vain osa maakuntakaavan ratkaisusta saa tuekseen oikeusvaikutuksen, heikentää se vaikutusten arvioinnin uskottavuutta ja tavoitetta kuntaa laajempien alueiden yhdenmukaiseen suunnitteluun erityisesti valtioneuvoston alueiden käytön periaatteiden ja ekologisesti keskeisten arvojen toimeenpanossa.

Maakuntakaavan tulee kaikilta siinä käsitellyiltä teemoiltaan ja sisällöiltään olla johdonmukaisesti ja yksiselitteisesti tulkittava sekä yhteismitallinen. Oikeusvaikutusten rajaaminen vaikeuttaisi kaavan tulkintaa ja eri teemojen välisten vaikutusten kokonaisvaltaista ja yhteensovittavaa arviointia. On tärkeää, että myös jatkossa maakuntakaava voidaan laatia oikeusvaikutteisesti paikalliset tarpeet ja ominaispiirteet tunnistuen.

Kaavoitus- ja rakennuslain uudistamisen myötä on käynyt selväksi, että uudistamiselle asetetut tavoitteet eivät ole toteutumassa ja muutoinkin uudistamisen tarpeet ja esitetyt ratkaisumallit ovat hyvin kyseenalaisia asetettujen tavoitteiden näkökulmasta. Saadun tiedon mukaan esitetylle uudistukselle ei ole valmistelussa saatu muodostettua yhteistä poliittista hyväksyntää. Uudistuksella ei myöskään saavuteta pääministeri Marinin hallitusohjelmassa asetettuja tavoitteita, eikä sujuvoiteta kaavaprosesseja tai vähennetä byrokratiaa. Esitys luo uusia tai entistä raskaampia menettelyitä, laajempia selvitysvelvoitteita ja merkittävää lisäresursointitarvetta kuntakentälle. Em. perusteella Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että kaavoitus- ja rakentamislain valmistelu tulee keskeyttää viipymättä.

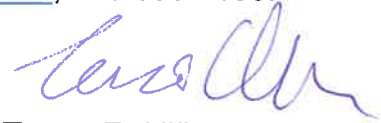
On tärkeää, että lainsäädäntöä kehitetään kohtaamaan paremmin tulevaisuuden haasteet. Keski-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan uudistukselle asetetut tavoitteet voitaisiin saavuttaa nykyistä maankäyttö- ja rakennuslakia kehittämällä laajan, ylikunnallista suunnittelua heikentävän kokonaisuudistuksen sijaan. Maakuntien liitot ovat viime vuosien aikana käyneet useassa yhteydessä vuoropuhelua ympäristöministeriön kanssa ja tuoneet esiin lain valmistelussa ilmenneitä epäkohtia. Kysymykset ovat kuitenkin jääneet pääasiassa vastaamatta. Tältä osin Keski-

Pohjanmaan liitto toivoo, että ympäristöministeriö ryhtyisi avoimeen ja maakuntien näkökulmia arvostavaan keskusteluun maankäyttö- ja rakennuslain kehittämiseksi vastaamaan lausunnolla olevaa kaavoitus- ja rakennuslakiehdotusta paremmin alueiden ja kuntien tarpeita.

Asiaa Keski-Pohjanmaan liitossa hoitaa yhteyspäällikkö Teppo Rekilä, teppo.rekila@keski-pohjanmaa.fi, 040 686 1163.

Satu Kalliokoski
hallintopäällikkö

Teppo Rekilä
yhteyspäällikkö